

OPPERVLAKTE KUSTEIGEN HABITAT

Door het economisch belang van de kustzone, staan de natuurlijke landschappen er – ook op wereldschaal – onder sterke druk. Op een aantal relictten na is het volledige slikken- en schorregebied van onze kust ingepolderd. In de kustzone rest nog slechts ca. 200 ha intertidaal gebied of 0,25 % van het oorspronkelijke areaal. Slechts een derde (of ca. 2.500 ha) van het oorspronkelijke areaal aan ecologisch waardevolle duinen resteert.

→ WAAROM DEZE INDICATOR?

De overgang tussen land en zee vormt een uitzonderlijk natuurlijk milieu. Deze specificiteit heeft het gebied vooral te danken aan de dynamiek van zee en wind. Een natuurlijk (zandig) kustlandschap is dan ook voortdurend in verandering onder invloed van erosie, sedimentatie en verstuing. Maar ook zout, zand en het warme microklimaat dragen bij tot het bijzondere karakter van het kustlandschap. Een verlies van een dergelijke unieke habitat is dan ook niet wenselijk.

→ WAT ZEGT DEZE INDICATOR?

De graad van 'natuurlijkheid' van het kustgebied wordt afgeleid uit een kartering van de habitat-typen. Het Instituut voor Natuurbehoud maakte hiervoor een Biologische Waarderingskaart op. Deze kaart is gebiedsdekkend maar door het arbeidsintensieve karakter van de kartering is er slechts één bruikbare versie voorhanden. De biologische waarderingskaarten voor de kust zijn opgemaakt in de periode 1997-2004 en geven dan ook de gegevens weer van deze periode.

→ WAT ZIJN DE RESULTATEN?

Door de grote variatie aan habitattypen zijn de duinen, slikken en schorren van bijzonder belang voor het natuurbehoud in de kustregio. Ongeveer de helft van alle in Vlaanderen voorkomende soorten is er terug te vinden. 11 % van alle soorten in Vlaanderen hebben een voorkeur voor de kust en 3 % is exclusief verbonden aan de kustzone.

Op een aantal relictten na, werd het volledige slikken- en schorregebied van de kust ingepolderd. In de kustzone rest nog slechts ca. 200 ha intertidaal gebied of 0,25 % van het oorspronkelijke areaal. Desondanks heeft ongeveer een kwart van het poldergebied een belangrijke natuurwaarde (cf. "halfnatuur" op de grafiek). Het betreft vooral reliëfrijke, permanente graslanden die onder meer belangrijk zijn voor overwinterende vogels. Zo kan van de kleine rietgans tot 90 % van de populatie die op Spitsbergen broedt, in de polders komen overwinteren. Verder liggen verspreid in de kustpolders ongeveer 500 ha zilte graslanden met een regionaal belangrijke zoutminnende flora.

Het duinengebied veranderde tijdens de voorbije anderhalve eeuw van een dun bevolkt agrarisch gebied naar een sterk verstedelijkte toeristische trekpleister, wat nefaste gevolgen heeft gehad voor de flora en fauna. Deze evolutie bestaat uit twee elementen. Ten eerste leidde de urbanisatie tot een halvering van het duinareaal. Rekening houdend met het intensieve agrarische gebruik van een aantal vlakke duingebieden, betekent dit dat slechts een derde of ca. 2.500 ha van het oorspronkelijke areaal aan ecologisch waardevolle duinen resteert.

Verder zijn de duingebieden intern onderhevig aan belangrijke wijzigingen. Dit houdt enerzijds verband met de versnippering, waardoor onvoldoende ruimte voorhanden is voor grootschalige processen. Anderzijds zijn ook de wijzigingen van het grondgebruik, zoals het wegvallen van begrazing door grote herbivoren, verantwoordelijk voor veranderingen van het duinlandschap. Er is een sterke toename van struweel en bos ten koste van graslanden en mosduinen. Vandaag omvat het duingebied ca. 800 ha soortenrijk grasland en 600 ha struweel. De oppervlakte bos bedraagt ongeveer 650 ha. Lage duinvalleivegetaties zijn beperkt tot enkele tientallen ha en behoren tot de meest bedreigde ecotopen van de kustzone.

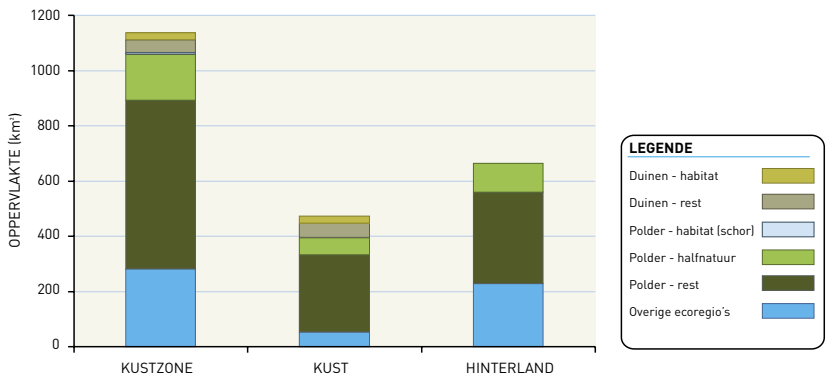
→ WAT VOOR DE TOEKOMST?

Ondanks het belang van het ecosysteem is er niet echt een biodiversiteitsindicator om de ecologische kwaliteit van het kustecosysteem te evalueren. Hiervoor zijn immers onvoldoende gegevens beschikbaar. De uitwerking van een monitoringsysteem dat onder meer concrete data kan leveren, vormt dan ook een belangrijke uitdaging. Dit monitoringsysteem zou een belangrijk beleidsinstrument kunnen zijn om de doeltreffendheid van de maatregelen ten behoeve van het behoud van de biodiversiteit na te gaan.

TREND **+**/**-**

Auteur Sam Provoost
(Instituut voor Natuurbehoud)
Lector Maurice Hoffmann
(Instituut voor Natuurbehoud)

Grafiek 1 Oppervlakte kusteigen habitat binnen de verschillende ecoregio's (gebaseerd op BWK)

Bron Instituut voor Natuurbehoud